

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS
DE

1184 $\frac{61}{2}$

CYNANCHE PHLOGISTICA:

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate reverendi admodum Viri,

GULIELMI ROBERTSON, S. S. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI,

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,

Et nobilissimæ FACULTATIS MEDICÆ Decreto,

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIMÉ CONSEQUENDIS,

Eruditorum examini subjicit

GUSTAVUS BROWN, *K*

BRITANNUS.

Ad diem 12 Junii, hora locoque solitis.

— *Miseris succurrere disco.* VIRO.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR, AULD, et SMELLIE,

Academice Typographos,

M, DCC, LXX.

DISPUTATIO MEDICA
IN AUGURALS
DE

CYRANICHE PHILOGISTICA

SECRET

En Auftrage des Herrn...

GULIELMI ROBERTSON & SONS
ACADEMIC BOOKBINDER & PRINTER

43.

43.

[Faint background text from reverse side:]

437.

C. S. TAYLOR BROWN

BRITAIN

Ad item 10, per Josephine Collins.

—Miguel Benítez, Jr. Vice.

EDINBURGH
RAILWAY
ACADEMY
M.D.C.C.LXX

RICHARDO BROWN, S.S.T.M.

MARYLANDIANO,

PATRI OPTIMO:

ITEM

JOANNI GREGORIO, M.D.

USUS ET INSTITUTIONUM MEDICINÆ

IN ALMA ACADEMIA EDINENSI,

PRÆCEPTORI EGREGIO:

ILLI OB AMOREM VERE PATERNUM;

HUIC PROPTER CURÆ PRÆCEPTORIÆ

SUPERADDITAM AMICITIAM:

HOC PRIMUM MEDICINÆ STUDIORUM

PROFECTUUM EXEMPLUM,

D. D. C. Q.

FILIUS ET ALUMNUS

GUSTAVUS BROWN.

RICHARDO BROWN, S.S.T.M.

MARTINIANO

TATTO OTTIMO

ITEM

JOANNI GREGORIO, M.D.

SSUS ET INSTITUTIONUM MEDICINAE

IN ALMA ACADEMIA BUNDESI

PRÆCEPTORIS REGIO

ILLI OB AMOREM TERRÆ PATRIÆ

HUIUS PROPTER CURA FRUCTUOSIS

SUPPLA DITAM AMICITIAM

HOC PRIMUM MEDICINÆ STUDIUM

PROFECTUM EXEMPLUM

D.D.G.

ILLIUS ET ALIUM

GUSTAVUS BROWN

DISPUTATIO MEDICA

DE

CYNANCHE PHLOGISTICA.

MORBUS, de quo agendum institui,
Cynanche nosologicorum * est: Ve-
rum, cum ex speciebus constet
Phlogistica, et Typhode, quae, diversa inter
se natura, diversam pariter curationem
recipiunt, et illa frequentior, haec rario-
r, se curantibus offerat, phlogisticam potif-
simum tractabo.

* Sauvag. nos. method. tom. 1. p. 487. Lin. gen.
morb. in amoen. acad. tom. 6. 459. Cull. gen. morb.
260.

CYNANCHE phlogistica est febris cum inflammatione seu phlegmasia nosologorum, gutturis rubor, dolor, et plerumque tumor, item devorandi et spirandi difficultas, et angustatarum faucium sensus.

ATQUE haec, licet alia apud alios homines graviora aut leviora sint, et ratione ac ordine inter se permisceantur; tamen, quia omnia magis aut minus in omnibus casibus concurrunt, pro perpetuis habenda sunt.

UNIVERSA MORBI SIGNA.

QUAE minus perpetua sunt, sed plerisque communia, aut omnia in aliquot et in aliis alia incidunt, haec reperiuntur. Primum horror* est, quem mox calor, deinde fitis, excipiunt. Percussus arteriarum

* Haller. hist. morb. 42. Syden. sect. sext. cap. 7.
Hoffman, op. tom. 2. p. 126.

citi, celeres, et duri fiunt; tum molestia quaedam in gutture, haud verbis explicabilis, ita subsentitur, ut brevi dolorem esse, primum saliva, dein liquida hausta, postremo durum quidlibet voratum, declarent. Mox etiam, sine hujusmodi irritamentis, dolor jam apertus, jam assiduus, est, nec in horas, sed quasi in temporum puncta, crescit; simul calor insolitus subest; aperto ore, gutturis rubor, et saepissime tumoris aliquantum, cernitur. Rubor cum tumore nunc in dextro, nunc in sinistro faucium latere, magis, aliquando in utroque pariter, est. Interdum spiritus difficilis fit. Quae omnia mala saepe paucis horis, plerumque longiore temporis spatio, mirum in modum crescunt. Jamque lingua, jam vultus, cum rubore turgent, et saepe illa exseritur; jam oculi prominentes sanguine suffunduntur, et colli, ut et temporum, vasa plurimum distenduntur; quarum etiam partium actiones pro ratione turbantur. Quicquid cibi assumptum est, naribus rejicitur.

jicitur. Vox clangosa est, et incerta aut nihil significat. Interdum striduli, acuti, aut cum susurro, soni eduntur. Saepè dolent aures; est ubi surdescent. Profunditur assidue saliva; neque in tanta morbi saevitie non et spiritui et devorandi facultati multum, sed inaequaliter, ac modo illi magis, modo huic, sed saepius huic, officitur. Quod ad spiritum attinet, is interdum parvus et frequens, interdum laborat, saepe, inter eundem trahendum, dolor acutus urget; facilius corpore erecto spiratur; avidius aer frigidus concupiscitur; idque fit, ubi nonnunquam facilis satis spiritus est. Contra, immuni spiritu, devorandi negotium non sine summo dolore peragitur. Alimenta per nares rejiciuntur; tussis vehemens cietur; jactat sese in lecto aegrotans; arteriae celeres tremiscunt. Postremo, ubi his, jam extremorum cum pallore frigus, ubi labra liventia, ubi visus, ubi auditus, ubi tactus, et reliqui sensus, defi-

deficientes, ubi delirium, item convulsion-
nes et syncope, succedunt, mors miserum
rapit.

S E D E S.

Hic morbus, ut e signis ejus jam me-
moratis disci facile potest, non unam se-
dem occupat, puncto uni adhaeret; sed,
prout latius aut angustius inflammatio
serpit, et huc aut illuc potius dirigitur;
nunc asperae arteriae et laryngis, nunc
œsophagi et pharyngis, nunc tonsillarum
et uvulae membranam*, et intus et extra
communem, interdum hanc universam,
obtinet.

Ad primam sedem † e signis expositis at-
tinent, vox stridula, acuta, aut susurrans,
spiritus parvus, creber, aut laboriosus, e-
recto capite et trunco faciliior, et hunc inter

* Morgan. de sed. et caus. morb. tom. 2. p. 170. &
359. † Hoff. op. tom. 2. p. 655. Van. Swiet. tom. 2.
655. 657.

6 DE CYNANCHE

trahendum dolor acutus, pulsus celeres et tremiscentes; eaque tanto omnia pejora, quanto epiglottida propius accedunt; sed, nisi hac inflammata, inter vorandum dolor nullus, ejusdem libera fere facultas; item absconditur alte, alias in conspectu, tumor.

CONTRA, infidente secundae * parti inflammatione, diversae notae surgunt. Nam, ut spiritus liber, ita vorandi vel cum dolore difficultas vel etiam impotentia premit; assumpta ore per nares rejiciuntur, et tussim simul cient, ut ideo cibo omni et potione necessario abstinenceatur.

TERTIÆ sedis † signa sunt sputum affiduum, et muci profusio, auris interioris dolor acutus, ejusdem interdum inter vorandum quasi crepitus, et saepe etiam surditas. Quod vero hic quoque spiritus affici, et parvus, difficilis, nec omnino naribus peragi, dicitur, id non a re vera, sed opinione, quasi per totam nasi membra-

* Hoff. op. tom. 2. p. 126. Van Swiet. tom. 2. p. 659. & 661. † Ibid. 663.

nam inflammatio diffunderetur, tractum est.

E quibus morbi formis, in sedis diversitate consistentibus, rarissima prima, altera frequentior, postrema frequentissima, est.

EODEMQUE fere ordine, prima quoque vehementissima et periculi plena, posteriores minus vehementes, et tutae satis; nisi quod, ubi diuturnius forte malum est, nihil, sive ad corpus alendum, sive ad partem detergendam, in ventriculum pertransiens, non caret periculo.

QUOD vero ad diuturnitatem morbi attinet, is modo paucis horis jugulat, saepius tres quatuorve dies permanet, estque ubi ad nonum circiter diem saepe etiam producit.

IDEM caeteris omnibus fere inflammationibus mobilior *, relictis faucibus, modo caput, modo thoracis, modo abdominis viscus aliquid, modo cutem, modo

* Van-Swiet, tom. 2. 678.

extrema,

8 D E C Y N A N C H E

extrema, saepissime pulmones, petit *: Quorum mutationum ubi aliqua accidit, faucium qui primus fuit dolor, et gravius quodque signum, subito desinunt, et permanente febre locus petitus, cum variis, pro hujus varia natura aut situ, suborientibus notis, vehementer dolere incipit. Quorum notarum e morbis ad quos pertinent petetur recte cognitio.

CYNANCHE, ut et pleraeque inflammationes communes, in suppurationem aut gangraenam plerumque, sed in illam, quam hanc, saepius multo transit, saepissime utriusque expers dissolvitur.

SUPPURATIONIS notae sunt, evidens doloris, parum decrescente tumore, remissio; horrores vagi et inaequales, nec dissimilis febris, scilicet vaga et incerta, sed minor tamen, postremo in sede conspicua color diversus et fluctuatio cerni potest.

* Hoff. op. tom. 2. 127. Hall. hist. morb. 43. Platner. ars med. 97. Sennert. op. tom. 3. 281 Morgag. de sed. et caus. morb. tom. 3. 174.

GANGRAENAM eadem hic, quae in cynanche gangraenosa, significant, scilicet faucium rubor in livorem mutatus, tumor defidens, arteriarum percussus debiles, artusque extremi frigescentes.

DISCRIMINA.

SIGNIS morbi sic expositis, et formis constitutis; proximum est, quaedam, quibus is a cynanche gangraenosa discernatur, demonstrare, et utriusque inter se differentias exponere.

ERGO utrique communis horror, in gangraenosa, cum anxietate circa praecordia, suspiriis, lassitudine, moestitia, nausea, vomitu, spiritu male olente, delirio, arteriis exiliter et inaequaliter micantibus, et saepe omnino quiescentibus, est. Qui notarum concursus ab eo, quem in historia jam enumeravimus, prorsus differt. Neque partis laborantis signa magis inter sese conveniunt. Tumor gangraenosus

B

exiguus

exiguus paulatim advenit. Locus affectus ruberrimus, protinus fere, post signa modo relata, eroditur; nam vix unquam, certe diutius paulo post pyrexiam, non eroditur aliquid. Contra, hoc saepe primum signum est. At tumor phlogisticus plerumque satis magnus et evidens est; nihil eroditur, aut erodi periclitatur. Aliud discrimen sensus affectionis dat. In gangraenoso non tam dolor est, quam caloris aut ardoris faucium sensus, et ingratus oris sapor. Contra, sine his in phlogistica praecipuus dolor est. Postremo, huic plerumque bona valetudine usi, robusti, et inflammationis habitum habentes, et adulti, opportuni sunt; illa imbecilli, resoluti, pueri et mulieres, prae caeteris periclitantur: Non quod quaedam utrinque non excipiuntur; sed ego communia noto.

A symptomaticis omnibus anginis idiopathicam hanc distinguunt signa propria istorum morborum, cum vel praecedentia vel comitantia.

QUI

QUI MORBO POTISSIMUM
OPPORTUNI SINT.

PLENI homines, robore et aetate florentes, quique habitus inflammationis habent, ut aliis phlegmasiis, ita huic praecipue opportuni sunt * ; et ex iis ipsis qui frigoribus prae caeteris objecti sunt, ut frigidorum locorum et temporum effectus docet, maxime periclitantur. Itaque aetate provectoribus juniores †, mulieribus aut pueris viri, saepius morbum experiuntur. Denique, multi ex aliis morbis convalescentes ‡, aut hunc prius, quodcunque eum, sive syphilis, sive exanthemata, sive catarrhus, sive frigus fecerit, jam ante perpeffi, in eundem sunt proclives.

* Syd. sect. sext. cap. 7. Junck. conspect. med. 257.

† Ibid.

‡ Van Swiet. tom. 2. 633.

POTESTATES NOCENTES.

LONGE multo potentissima noxa, quae hunc morbum excitat, frigus est *, quod saepenumero solum par effectui cernitur. Neque caloris † stimulans et exsiccans potestas expers saepe ejusdem mali est ; quae utique noxa sub frigidioribus coelis rarior est. Aliae offensae eundem effectum vel cum frigore, vel etiam sine eo, praestant ; cujusmodi aliae mechanice ‡, aliae chemice **, agunt. E mechanicarum numero sunt ipsius organi intentio vehemens, sive loquitando, sive cantando, sive claustrando, sive clangendo ; item, varia dura et irritantia corpora, fauces distendendo, lacerando, aut alioquin stimulando.

* Van Swiet. tom. 2. p. 653. Hoff. tom. 2. 126.

† Van Swiet. ibid. Hoff. ibid. ‡ Ibid. Hildan. cent. 3. obs. 42. Sennert. op. tom. 3. 279.

** Junk. Consp. Med. 257. Hoff. op. tom. 2. 126.
Hom. Princip. 110.

AD chemicas noxas acria varia, qualia sunt acidum, mercurii male paratae formae, hujus et arsenici vapores, album helleborum, et quaedam venena, pertinent. HOFFMANNUS * pessimas faucium inflammationes a parietum cubiculi calce lotionem dormientibus obortas, et necatos pueros, vidit. Utrum id frigori, an calcis noxio vaporis, tribuendum?

NEQUE de his mali irritamentis ambigitur. Verum, an haec, scilicet, frigus, five sine reliquis, five cum iis, sola noceant, an alia insuper, ut aeris inquinamenta, contagio, aut aeris vapor perspirabilis per frigus corpore retentus, in numerum veniant, hic locus requirendi est.

CONTAGIONEM aut aeris inquinamenta saepe in causa esse, haec argumenta sunt, quod morbus noster in tot exanthematis gravissimum signum, et, prae caeteris, in scarlatina, reperitur; quod affectibus catarrhalibus, qui ab inquinamentis aut contagione saepe manifesto oriuntur, nun-

* Vid. Tom. 2. p. 126, Tulp. lib. 3. cap. 41.

quam fere deest, quod affectus quidam qui species ejus habenda est, Anglice *Mumps*, Scotice *Branks*, vocatus, perpetuo contagiosus est; postremo, quod ipse, licet in vera cum inflammatione constare omnia declarent, ita interdum ab aliis corporibus ad alia transit, ut id nisi per contagionem non fieri appareat. Unde, inquinamenta aut contagionem saltem una cum frigore nocere, in primis verisimile est. Jam dictum est, frigus potentissimam noxam et solam saepenumero esse. Et, licet magna frigoris vis, diu corpori adspirans, pro partis irritamento, hunc morbum simili ratione, qua pleuritida aut peripneumoniam, facere videatur, tamen solam et semper facere, non ideo sequitur. Aliquando enim frigus solum partem praeparare videtur, quo facilius eam alia noxa moveat; potestque, in summum corpus agendo, materiam contagionis accumulare et in morbi sedem dirigere. Contra, ubi frigus, aut simile aliquid quod eam intus concludat et in partem dirigat, deest, contagionem

contagionem corpore receptam, ultro eo, nullis sui vestigiis relictis, excedere verisimile est. Certe similis aliqua multorum morborum in inflammatione consistentium ratio quaerenda est, neutiquam frigore aut ulla alia evidente noxa ex toto explicabilis.

QUOD autem ad perspirationem attinet, ejus vis, five copiam five proprietatem respicias, a nonnullis supra verum elata est, latiusque per corpus patere et plus justo posse accredita. E contrario, eandem in neutram partem esse memorabilem, quidam nuper differere coeperunt. Sed mihi neutra opinio ad amussim vero congruere videtur; utraque quodam tenus recipienda. Siquidem hinc neque tantum tamvalde valere, neque illinc usque adeo contemnenda, et nihil referre perspiratio, perspectis rebus, apparet. Namque eum vaporem acerrimum posse fieri, res certa confirmat. Infectus catarrho unus insulanorum nostrorum, cum in vicinam Divi Kildae forte transisset, per illum populum longe

longe lateque suum morbum sparfit. Quod si hoc fieri vulgo et quotidie affolet, quid obstat quo minus eadem perspirationis acris vis eo crescens perveniat, ut accumulata, sicut jam dictum de contagione est, et in certas partes directa, illic inflammationes excitet. Multa alia in eandem sententiam dici possent, nisi jam dicta satis ad propositum fore viderentur.

PORRO, si cui haec subtilior quam justior contemplatio existimetur, is videat, ne aequae subtilis sit hujus morbi ex pedibus frigori objectis orti quaelibet explicatio,

CAUSA MORBUM CONTINENS.

NIMIUS arteriolarum et sanguinis partis affectae motus, propter illarum spasmus, et hunc in partem congestum, post frigus aut caeteras noxas modo demonstratas, vulgo causa hunc et similes morbos continens, perhibetur. Quae morbi ratio,

tio, licet reliquis et verifimilior et probabilior sit, tamen explicatu difficillima est; ideoque, cum non hanc solam, sed omnia inflammationis genera respiciat, in eam paucis inquirere, et quae mihi dubia aut incerta videantur, quae caeteris probabiliora, exponere decrevi. Ergo, ut in nimii vasorum motus causam inquiram; utrum is nimius motus, de quo locutus sum, in frequentioribus oscillationibus, quibus scilicet vasa alternatim nunc se contrahunt nunc relaxant, eorum affectuum instar qui clonici vocantur, consistat; an causa irritans tonicum tantummodo vasorum affectum, ideoque majores, sed non frequentiores oscillationes faciat, et sic sanguinem percitet; an utrumque simul fiat, et statum quo morbus contineatur det, pariter mihi incertum est. Oscillationum frequentiorum opinionem WHYTTIUS*, majorum CULLENUS, alter nuper, alter et nunc, praeceptores nostri defendunt. De qua quaestione ut res perscruter, video in quibusdam affectionibus, ubi ad partem

* Whytt's works, p. 230.

abundantia sanguinis ruit, aut etiam is congestus eam nimis replet, quod saepe in epilepsia fit, arterias vicinas, et, ut in hoc morbo, temporales, frequentius quam brachii arteriam, micuisse. Animadverti etiam arterias membri recisi ferro chirurgico vulneratas, crebrius quam pro cordis aut arteriae radialis percussuum frequentia, sanguinem projicere. Quae res, quatenus ad hanc controversiam dirimendam et veram nimii arteriosi motus rationem explicandam pertineant, aliis dijudicandum relinquo.

PORRO, et ambigitur in affectionibus huic similibus, et ubi nulla nisi inflammationis signa apparent, utrum irritatio talis, qualis frigoris atque similis est, sola mali origo sit; an acris materia, qualis aeris inquinamentorum, contagionis, aut vaporis perspirabilis est, superaddita illam adjuvet. Nam et inflammationes quasdam, huic sede et signis haud multum dissimiles, contagiosas esse, ut supra dictum est, constat; et hujus, ut et simi-

lium,

lium, ordo et progressus ad posteriorem opinionem ducunt. Unoque verbo, acris vapor, ut supra etiam relatum est, frigore intus retentus, in partem opportunam directus, et ibidem accumulatus, nocere; contra frigore et effectū ejus, scilicet summae cutis foraminum occlusionē absentibus, libere corpus introire et exire impune potest; sed neque de hac re, utpote incerta, certum ullum judicium interpono.

PAUCORUM SIGNORUM EXPLICATIO.

VERUM, ad originem et naturam morbi, quantum fieri poterit, porro illustrandam, quaedam signa, ut dolorem, tumorem, pyrexiam, vorandique et spirandi difficultatem, item salivae profusionem, et morbi alio discessionem, explicare conabor.

QUOD ad dolorem tumoremque attinet, admoto parti sensibili stimulo haec rerum series suboritur. Arteriarum motus intenduntur,

tenduntur, quae illarum motuum intentio humorum motus intendit. Quod frequentioribus an majoribus oscillationibus debeat, supra addubitatum est. Sic intentus vaporum et sanguinis motus, seu tensio inflammans, aut vis tonica intenta, statum duplicem creat, qui invicem potens auctae sensibilitatis evadit origo; et licet prima causa irritans jam sublata sit, ipse irritationis fatis suppeditat qua dolor et inflammatio usque ferventur. Quo statu paulo diutius permanente, aut in majus crescente, in membranam cellulosa effunditur humor. Quod dilatatis an ruptis ex arteriis exhalantibus fiat, incertum. Verum sic effusus humor et vaporum dilatatio tumoris originem explicat.

Quod ad febris rationem attinet, ubi febris causae communes cum propriis inflammationis non concurrunt, dubium non est quin febrilia mala ab hujus irritatione oriantur. Quae irritatio, an cor et arterias recta stimulando, an cerebrum prius, dein haec commovendo, febrilem statum

statum et sequentes corporis motus suscitet, non audeo statuere. Quam rem certius scire cupidos, ad egregii Praeceptoris nostri CULLENI novam de febribus doctrinam relego.

DIFFICULTATEM cum dolore devorandi, dicta de vasorum sub dolore et tumore distensione explanabunt. Ad compositum enim devorandi negotium peragendum, variae organorum faucium contractiones et remissiones requiruntur. Necessesse igitur est ut omnis hujusmodi motus, ad assumpta detrudenda, sub hac organorum dolorifica distensione, haec summo opere irriter; humores vero ideo plus doloris dabunt, quia ad eos detrudendos majoribus contractionibus opus est. Unde, quod saliva aegerrime hauriatur, ratio clara adparet. Ob eandemque causam, prout devorandorum moles minor est, ita devorandi labor major fere erit; dummodo solum assumpti alicujus tanta magnitudo ne sit, ut partes supra solitum modum distendat. Quo insuper accedit stimulus

mulus necessario ab omni materia oriens, quae organa haec inflammata, ideoque sensibilia, transitu suo contingat.

PORRO, vel partium vicinarum ad larynga, vel hujus ipsius tumor, quare spiritus difficilis sit, apte demonstrabit; siquidem, sic iter aerium per tumorem coangustetur oportet. Vel etiam hae ipsae partes, dilatationis, irruente aere propter inflammationem, impatientes spiritui officient.

SEMPER, sanguinis aucto impetu, excretiones inde pendentes augentur, idque, nisi spasmus vasorum adeo magnus est, ut horum ora prorsus occludat, perpetuum reperitur. Sed in hoc morbo, quia ipsa organi salivifici sedes quam maxime irritatur, ideo saliva non solum solito major, sed ad profusionem est.

QUOD autem ad morbi ab hoc in alia loca discessionem attinet, ea res ab inflammationis universo corpori communis habitu oriri videtur; et pari modo, ac ipse, ab initio morbus, explicabilis. Cumque
pulmones

pulmones prae caeteris corripere periclitentur, id fit ob eorum ad principis mali sedem vicinitatem. Neque alia aut cynanches aut peripneumoniae aut cujuscunque phlegmasiae causa est, quam habitus quo unusquisque earum partium prae caeteris in inflammationem opportunus est, nisi quod in duobus prioribus frigus ad ipsas adspirans partes noxa esse potest, et hos potissimum morbos excitare. Verum, quare hic aut ille locus aliis magis in inflammationem sit proclivis, e ratione eorum morborum cognitio est petenda. In praesente, irritabilitatem alius partis quam aliarum majorem, et sanguinis cursum eo prae caeteris conversum, esse causam, dixisse ero contentus. Cum enim omnis inflammatio morando suam causam imminuat, et sui natura quodammodo fiat remedium, ita attenuatis sive per remedia eo admota sive morbi mora faucibus, sed subsistente adhuc communi inflammationis causa, ea, cum partium aliarum opportunitate relata, erit, quare istae partes, et
aliae

aliae prae aliis, inflammatione corripian-
tur, causae origo. Unoque verbo, cum
ex omnibus phlegmasiis sola cynanche,
rheumatismus, et arthritis, aliunde alio
divagentur, id mihi fieri videtur, quod
in aliis phlegmasiis, ut peripneumonia,
pleuritide, hepatitide, nephritide, gastri-
tide, et enteritide, communis inflamma-
tionis habitus minor, partium inflamma-
tarum major prae caeteris irritabilitas
subest. Ideoque morbus non alia loca
petit, quia ea irritabilitate, in qua oppor-
tunitatis magna pars consistit, carent:
Contra in cynanche, nam rheumatismi et
arthritidis rationem propriam omitto,
tantus inflammationis tamque late pa-
tens, est, ut vel naturalis irritabilitas,
vel ea quae communes inflammationes om-
nibus impertit partibus, ad accenden-
dum morbum sufficiat. Neque aliud in-
terest, nisi quod, ut in aliis hominibus, et
eodem aliis temporibus sanguis, ad alias
partes prae reliquislatus, eas prae reliquis
opportunitatis

latus eas prae reliquis opportunum morbo reddet.

JUDICIUM EVENTUS.

PLERIQUE hujusmodi affectus periculo non carent ; quod majus minusve erit, prout organa devorandi spirandique magis aut minus adficiuntur, pro inflammationis latitudine ac amplitudine, pro sede tumoris, postremo pro varia febris vehementia *. Spiritus adfectus, et signa omnia latentia †, nihil boni significant ; sic enim, in larynge aut aspera arteria malum sedere, et crescente tumore suffocationis periculum instare, intelligitur. Neque periculum deest, ubi devorandi facultas cum acuto dolore et nullo signo apparen-

* Van Swiet. tom. 2. p. 665.

† Ibid. p. 657. Angina gravissima est, et celerrime interimit, quae neque in cervice, neque in faucibus, conspicuum quid habet. Hip. praedict. lib. 3. c. 8.

te impeditur * ; nam, licet spiritus, cujus adfectus semper metuendus est, liber sit, tamen, quia nihil devorari in illo casu, nec corpus ali potest, diuturnior morbus magna mala et perniciem trahere potest. Porro, licet raro, spiritus et devorandi facultas simul, aliquando tamen, adficiuntur; quod ubi fit, vix ulla salutis spes est. Contra, ubi cum rubore tumor in faucibus manifestus est †, semper fere salutaris erit eventus. Unoque verbo, ut omnes notae oculos fallentes fere semper malae, ita omnes in conspectu sitae laetum eventum indicant, nisi quod, praeter partis indicia, pyrexiae magnitudinis, quippe quae inflammationis magnitudinis mensura sit, ratio semper habenda est ‡; et quo celerius

* Hip. sect. 4, aphor. 34. 35. Forest. lib. 15. obs. 24. Cel. lib. 2. cap. 6. p. 55. Syden. sect. 6. cap. 7. p. 357.

† Hoff. tom. 2. p. 127. Junck. consp. med. tab. 30. p. 258. Lom. obs. med. lib. 2. p. 99. Hall. hist. morb.

p. 43. ‡ Van Swiet. tom. 2. p. 665.

atque

atque citius febris increfcit, eo majus periculum eft. Mutati, in alias fedes, ideoque et in alios morbos, hujus ex iftis morbis eventus cognitio trahatur. Vix unquam exitio fuppuratio *, femper fere gangraena †, eft.

RATIO MEDENDI.

Si natura contagiofa huic morbo fub-
eft, quod et fieri poffe et verifimile effe
dictum eft, ejus ratio quodam modo con-
filia medendi regere videatur debere. Ve-
rum, cum nulla propria eam corrigendi
aut corpore ejiciendi remedia nota fint, et
figna omnia in inflammatione confiftere
conflet, idcirco adverfus contagionem
communibus humorum detractionibus,
adverfus inflammationem, huic refiftenti-

* Van Swiet. p. 695. De la motte traite comp. de
chirurg. tom. 1. p. 193.

† Van Swiet. tom. 2.

p. 697. Platn. ars med. feft. 204. p. 97.

bus, quae antiphlogistica dicuntur, tantummodo uti necesse est. Quorum plerumque usum et experientia respondere docet, neque ratio, praesertim quam modo reddidimus, ei obstat. Nam, si frigus et aliae noxae, inducto vasis summi corporis spafmo, contagionem, aliter impune corpore excessuram, accumulavit, in fauces direxit, et morbum sic aliquando genuit; ita per idonea remedia, qualia fere adversus inflammationis signa pari potentia valent, spafmo resoluto, exeundi noxae rursus dabitur facultas. Contra, si in hac re fallimur, et nulla contagio subest, nihilo tamen fecius per remedia dicta voti erimus compotes.

TOTA ergo curationis administratio in tria consilia discedit :

PRIMUM, tensionem inflammationis tollere, et nimium vasorum motum ad justum modum redigere :

TUM, ad summa corporis sanguinem revocare, atque perspirationem et reliquas excretiones expedire :

Po-

POSTREMO, omni rei cujusque maxime periculosa cura, necessariis vitae spirandi actionibus consulere.

PRIUSQUAM vero ad hanc obeundam partem procedam, praemonendum videtur, curationem hujus morbi in omnibus fere casibus, ut ut variantibus, eandem genere esse, iisdemque semper remediis. sed modo magis, minus modo potentibus, prout signa, nunc graviora, nunc leviora, plus minusve intentent periculi, insistendum. E quibus quasi morbi magnitudinis gradibus, ne sermo futurus, nunc summa, nunc ima, nunc varie media, persequendo, non unam rem tractare, sed in plures et diversas tanquam dividi, et legentes turbare, videatur, ego quo modo gradus supremus sive gravissima morbi forma potissimum sit curanda ostendam; eoque magis, quod, sic communi lege constituta, inde, quae in inferioribus gradibus servanda curatio sit, sponte consequetur. Quod vero ad remedia attinet, eorum quoque, ne universa quotquot excogitata sint supervacuo

pervacuo labore complectar, delectum habendum, et tantummodo optimum quodque memorandum, judicavi.

U^t ad primum igitur consilium redeam, cum non parte solum, sed et toto corpore, tensio et motus vasorum justo major sit, ergo huic consilio respondentia remedia, utrumque, et corpus et partem, spectare oportet. Hujusmodi sunt humores, et praecipue sanguinem detrahentia et laxantia.

DETRACTIO sanguinis larga * et subita † esse debet, quia sanguinis copia maxime morbum irritat, et vasa post subitam de tractionem facilius idoneum tonum recipiunt. Animae defectio ideo vitanda est, ne, maturius justo incidens, tantum detrahi, quanto opus sit, prohibeat. Ad quod incommodi vitandum; recumbente aegro incidenda vena est. Quod si anima forte deficit, cum ea defectione polypi cordi sub-

* Vid. Syd. Sect. Sext. cap. 7. Junk. Conspect. Med. tab. 30. p. 259. Hal. Hist. Morb. p. 43.

† Pringle, p. 137. Van Sweit. tom. 2. 672. Hoffman. op. tom. 2. 127.

oriri dicantur, ea res haud multum me movet, quippe quod rarissime, aut nunquam revera, fieri exploratum fit.

ITEM, loci incidendi delectus est habendus, quem juguli venas esse oportere humores anatomice immissi, et experimenta hujus ipsius rei constituendae causa capta, demonstrare videntur. Quod si idonea copia inde accipi nequibit, tum ad brachii venam decurrendum, et quantum satis esse videbitur, ex ea auferendum est.

QUANTUM autem demi debeat, robur, aetas, et praesens aegrotantis habitus, melius quam ullum praeceptum meum, curanti demonstrabit. Aut si praecipiendum est, vici-nae circiter unciae primum demptae plerumque in homine adulto respondebunt. Qua sanguinis imminutione si levatus homo non fuerit, et febris cum vel spirandi vel devorandi difficultate perstet, dimidium prioris copiae iterum detrahi oportet. Et sic ad quadragenas vel quinquagenas uncias, si tumor non decreverit,

aut

aut reliqua signa requisiverint, pergendum est.

PRÆTERQUE sanguinis magno vase inciso detractionem, eum de parte quoque trahere convenit. Intervallis igitur prioris remedii, in collum aut cervices hirudines recte immittentur, aut cucurbitulae concisa carne imponentur *. Prius tamen quam pars vulneretur, vesicatoria eidem imponi omni ratione debent. Quorum usus in omnis inflammationis curatione, proximus utilitate sanguinis detractioni est; eoque semper efficacior, quo propius partem laborantem ea imponuntur; id quod pleuritis, peripneumonia, gastritis, enteritis, et prae caeteris hic morbus †, toties iis feliciter curata, docent. Ergo, post primam detractionem, magnum vesicatorium circa collum aut cervicem ita ponatur, ut pla-

* Cels. lib. 2. cap. 10. p. 81. Cael. Aurel. Acutor. Morb. lib. 3. cap. 3. p. 188, Van Swiet. tom. 2. p. 675.

† Pringle, part 3. cap. 2. p. 137. Hall. Hist. Morb. p. 43. Syd. Sect. 6. cap. 7.

ga venae jugularis, qua sanguis detractus sit, vitetur, ne cantharides ea sanguine receptus stranguriam et irritamenta alia pariat. Qua ratione vesicatoria agant, humorisne detractioe tensionem imminuendo, an sine dolore stimulum nervis gratum, quod plerique affectus nervosi, in quibus omnibus vesicatoria profunt, ostendunt, haecenus parum constat. Verum cum diversis natura morbis, scilicet, tam in inflammatione quam in debilitate nervosa consistentibus, accommodata reperiantur, eorum actionem utraque ratione peragi verisimile est. Atque ea, una cum sanguinis detractioe, plerumque malum tollent. Quod si non tollitur, ac ne remittit quidem, pergendum, ut ante praeceptum est, sanguinem amplius mittere; in hoc enim auxilio praecipuam et unicam fere salutis spem, ab omni aevo, tam veteres * quam recentiores medici collocant.

* Vid. Hip. de Morb. lib. 3. cap. 10. Chart. tom. 7. p. 586. Gal. de curand. ratione per venae sect. cap. 19.

carunt. Atque haec omnia remedia, quatenus humorum copiam imminuunt, aut spasmum resolvunt, eventu laxare seu tensionem firmiter imminuere, sunt dicenda. Verum,

Quæ praesenti effectui firma protinus relaxant, fomenta sunt *. Quam potestatem aqua calida sola quidem possidet; neque alia quaedam, quae cum ea commisceri consueverunt, quicquam adferunt auxilii. Ejus actio haec manifesto est. Cuticulam, quam ipso contactu fovet, mollit et expandit, et sic partes infra positas pari ratione afficit. Extremis nervorum infra cuticulam dispersis gratum sensum praebet, et vasa ubique per cutem discurrentia ad motus idoneos compenit. Quo fit, ut congesti humores digerantur, vasa distenta exonerentur, et impedimentum quodque tollatur.

Carter. tom. 10. p. 448. Arat. lib. 1. de curat. morbi acut. cap. 7. p. 87. Trallian. lib. 4. cap. 1. p. 234.

232.

* Van Swict. tom. 2. p. 678.

FORMA vero fovendi, reliquis potior, est pannus laneus aqua calida madefactus, et subinde collo anteriori tantisper admodum, dum debitum calorem servat, et vel alter, vel idem protinus sic quoque madefactus, iterum adjectus, quo magis haec balnei species continuetur. Eodemque consilio, calidae aquae vapores fundibulo inverso in os et guttur dirigi debent, et utrumque bis terve aut saepius die fieri; ita tamen ne quid reliquorum medicamentorum suis dari temporibus horum usus prohibeat. Quin et tepida aqua leviter rosis tincta, et succi lemonum paululo adjecto, quo gratior sit, gargarizandum os videtur; curandumque tantummodo ne fauces nimis agitentur, et nimium vasorum motum intentent. Ob quam causam, os ea plenum, quamdiu commode id fieri poterit, tenendum. Cum vero nitrum levare tales saepe dolores constet, nihil obstat quo id minus aquae superaddatur.

Ad secundum medendi consilium pertinent sudorem et excretiones alias moventia et refrigerantia. Inter priora longe primum locum sibi vindicat tartarum emeticum: De cujus agendi ratione fusius differuisse, tractatus hujusce limites multum superaret.

TARTARI tantillum, subinde dandum videtur, quoad nauseam excitet, aut, si haec semel ad justum vomitum pergeret, nihil inde foret incommodi. Nauseam ideo praecipio, quia per eam sanguis ad summum corpus facilius revocatus servatur. Cujus usus eo usque servandus est, dum febris decrescat. Item cum, ne stercus intestinis haerens, et diutius permanens, morbum irritet, periculum sit, tartarum ita administrarem ut alvum purget. Aut, si per tartarum id minus fieret, sexta quaque hora post datum tartarum clysterem mollientem mandarem. Quod et quotidie, iis diebus exceptis quibus medicina ore accepta purgandum forte sit, non
facere

facere omitterem *. Cathartica autem ore alternis diebus darem; quia intestina levia et facilia esse, et stercoris irritamento carere, in omni simili morbo usui est.

UBI vero tartarum non adhibetur, e salibus nauseam moventibus, quale julepum salinum est, unciae singulae, post binas horas aqua, in qua hordeum decocum sit, tepida aut sero ex aceto additis, cum fructu adhibebuntur.

QUOD autem ad victum attinet, eadem aqua hordeata syrupo de lemonibus, vel lemonada sero ex aceto, additis, potissimum potui dandum est. Sed et haec potio tepida, non calida, esse debet; omnis enim calor, qui paulo major est, stimulat nocetque. Talis potio ad summa corporis humores dirigit, sitim levat, et virtute refrigerante, ut febris de sua vehementia remittat, et sudor toto corpore aequalis

* Syd. sect. sext. cap. 7. Van. Swict. tom. 2. p. 657. Hoff. op. tom, 2. p. 127.

undique dimanet, efficit. Atque eandem pro magna etiam victus parte esse oportet.

CIBUM ex genere plantarum, praecipue farinaria, fructus, poma tosta, et aurantia, ad arbitrium esse homo debet.

DE utroque autem et cibo et potione, hoc est dicendum: Cum sitis magna irritationis et anxietatis sit origo, et in sitiendi organo ipse morbus sedeat, ad eam sedandam acidum vegetabile, in omni victus forma, multum usurpandum est. Neque obstat quicquam, quin, ubi nihil accipi ore potest, eadem materia in alvum, ad vitam sustentandam, immittatur.

POSTREMO, et coeli temperiei habenda ratio est. Ergo calor cubiculi ne sexagesimum thermometri Fahrenheitiani gradum superet. Vestis ubique, nisi circa guttur, levis sit; hoc vero veste lanea bene tegatur. Omni motu, five musculoso, five gestationis, et prae caeteris audiendi et loquendi contentione, et irritamentis omnibus, quantum maxime fieri poterit, abstineatur.

Ad

AD tertium vero medendi consilium, ut tandem transiens huic disputationi finem imponam; si, post adhibita prioribus consiliis respondentia, febris et inflammatio nondum remittentes; item, si tumor, in faucibus adparens, sive ob magnitudinem citra suppurationem, seu propter puris copiam, strangulare hominem minitabuntur; contra periculum instans conandum aliquid majus est. Itaque, contra tumoris necdum suppurati magnitudinem praesentius nihil est, quam, conciso eo, sanguinem emittere. Aut, si hoc parum procedit, tam eidem quam puris abundantiae bronchotomia sola medebitur. Quod remedium plerisque periculi metu refugientibus, inter paucos * illustris Praeceptor noster GREGORIUS, ei instandum, et primo quoque tempore asperam arteriam perforandum, neque quicquam reformidandum, contra vitarum utilium, alioquin certa perniciæ periturarum, millia aequæ certa salutæ servari posse, contendit. Contra, si non tumoris magnitudo, non puris tam

* Van Swiet. vol. 2. p. 84. Hall. hist. morb. p. 45.

abundantia, quam tracheae vicinitas, periculum intentat, jamque horrores vagi, fluctuatio, color, et doloris five finis, five ex acuto in hebetem magis mutatio, coeptam suppurationem denunciat, incidendus scalpello tumor est; omnique ratione, ne pus in asperam arteriam decidat, chirurgus providendum.

QUA curatione sublato morbo, cum semper fere redeundi sit periculum, quo minus id fiat, noxiae potestates omni cura vitentur. Quae, si ex toto vitari non poterunt quove certius periculo earum occurratur, pars jam ut sanata quidem, ita recente morbo imbecillior, cortice Peruviano, exercitatione, frigore, et lavatione frigida, contra leviolem quemque casum, muniatur. Neque tamen, inter haec remedia administranda, vires convalescentis non oportet respici: Ergo prius aer modice frigidus, mox frigidior, spiretur. Frigida os initio, deinde totum corpus, lavetur. Postremo, exercitatio ex leniori paulatim in austerum magis mutetur.

